

Til: Teknik- og Miljøudvalget

23-01-2008

Genåbning af rørlagte åer: Præsentation af skitseforslag

Sagsnr.
2008-9294

Forvaltningen har i 2006-2007 udarbejdet skitseforslag, der belyser mulighederne for at genåbne rørlagte åer i København. Opgaven er beskrevet i Københavns Agenda 21 (2004-2007) således:

Dokumentnr.
2008-43410

- Udarbejde skitseforslag til åbning af en eller flere rørlagte vandløbsstrækninger inden 2008

Sagsbehandler
Lisbeth Gervin

Aktiviteten udgør en del af forarbejdet til opfyldelse af Agenda-planens mål på området:

- Der skal skabes øget biologisk mangfoldighed og rekreativ udnyttelse af de rørlagte vandløb inden år 2015

I 2006 blev der afsat 1,5 mio. kr. til opgaven over de to år.

Baggrund

Tre centrale vandløb i Københavns Kommune er rørlagte. Det drejer sig om Lygte Å, Ladegårds Å og Grøndals Å med en samlet længde på ca. 10 km. Kort over de rørlagte vandløb er vedlagt i bilag 1.

En genåbning – dvs. genetablering af et frit og tilgængeligt vandspejl - af en eller flere af de mere centrale vandløbsstrækninger vil være et løft for København som storby og miljøhovedstad. De parkområder, hvorigennem de rørlagte åer løber, vil blive endnu mere tiltrækkende for byens borgere samtidig med, at den biologiske mangfoldighed vil fremmes betydeligt og naturen få bedre plads i byen.

På baggrund af en indledningsvis screening blev 3 delstrækninger udvalgt, en fra hver å, som det syntes mest hensigtsmæssige at genåbne. For Grøndals Å og Lygte Å er der derefter udarbejdet skitseforslag, for Ladegårds Å et idéforslag. Projekterne kan gennemføres uafhængigt af hinanden.

Resultater

Arbejdet med Grøndals Å og Lygte Å er mundet ud i to skitseforslag, som er klar til realisering. De å-strækninger, der er valgt, løber i parkområder, hvor det er relativt nemt og billigt at arbejde, fordi der ikke vil være konsekvenser for trafik- og beboelsesforhold. Gevinsten vil være stor, idet åerne kan blive et væsentligt rekreativt og naturmæssigt element i parkerne.

En genåbning af åerne stemmer godt overens med det igangværende arbejde dels med fredningen af Grøndalsparken og dels med udviklingsplanen for Lersøparken.

Som en vigtig detalje angående Grøndals Å skal nævnes, at det i skitseforslaget er foreslået at vende vandets strømningsretning, så

Center for Park og Natur

Njalsgade 13
Postboks 449
1505 Kbh. V

Telefon
3366 5978

E-mail
lisger@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009488145

www.kk.dk

vandet løber mod Damhussøen og Harrestrup Å. Dette vil have flere åbenlyse fordele: Vand fra Utterslev Mose/ Emdrup Sø, der i dag ledes til kloak (mod betaling) ved Emdrup Sø, kan recirkuleres til Harrestrup Å eller forsyne Damhussøen gennem den åbne Grøndals Å. Foruden den miljømæssige gevinst er der en stor driftsmæssig besparelse at hente, idet afledningen til kloak kan reduceres til det kvarte. I dag betales der årligt 4,2 mio. kr. for afledningen. I øvrigt er den planlagte strømretning rent faktisk den oprindelige retning historisk set på strækningen.

En åbning af Ladegårds Å adskiller sig væsentligt fra de to foregående forslag ved at være meget bekostelig og have store trafikale konsekvenser. Til gengæld kan projektet skabe et unikt gademiljø med mulighed for tilknyttet café- og forretningsliv. Som følge deraf er arbejdet med denne å mundet ud i et idéprojekt, der afklarer muligheder og barrierer ved åbning af åen i flere linieføringer, f.eks. er muligheden at forlægge åen til Borups Allé - Rantzausgade belyst. Rapporten peger således ikke på en specifik løsning, men lægger op til politisk stillingtagen. Inddragelse af borgere har haft en central rolle ved arbejdet.

Fremtidsperspektiv

Center for Park og Natur har hermed to skitseforslag - Grøndals Å og Lygte Å - klar til realisering, som vi i de kommende år vil søge om midler til. En opsummeringsrapport af skitseforslaget for hver af de to åer er vedlagt som bilag 3 og 4. En endelig detailprojektering vil inkludere en landskabsarkitektonisk behandling af projekterne. Endvidere kan der vise sig behov for at justere forløbet af åerne.

Aktuelt vil åbning af Grøndals Å være på Center for Park og Naturs Ønske/forslagsliste til Budget 2009.

Rapporten om Ladegårds Å rummer flere ideer. Derfor vil forvaltningen i løbet af foråret fremlægge en drøftelsesindstilling for Teknik- og Miljøudvalget for at få afklaret om der er politisk ønske om, at forvaltningen skal gå videre med projektet og i så fald i hvilken retning projektet skal gå.

Økonomi:

En oversigt over projekternes økonomi er vedlagt som bilag 2.

Bilag:

1. Kort over 3 rørlagte åer i Københavns Kommune
2. Økonomi: Åbning af Grøndals Å og Lygte Å
3. Genåbning af Grøndals Å
4. Genåbning af Lygte Å

Åbning af rørlagte åer

Bilag 1

Kort over de 3 rørlagte åer i Københavns Kommune.

Grøndals Å løber fra Damhussøen, Lygte Å løber fra Emdrup Sø. De to åer møder hinanden ved Nordre Fasanvej/ Bispeengbuen og fortsætter som Ladegårds Å under Ågade og Åboulevarden ind til Peblingesøen.

Åbning af rørlagte åer

Bilag 2

Økonomi

Beløb for Grøndals Å er i 2007-priser og ekskl. moms.

Beløb for Lygte Å er i 2006-priser og ekskl. moms

Anlægsudgifterne er anslåede beløb, som kræver detailprojektering og udbudsforretninger for at blive mere præcise.

De anslåede anlægsudgifter indeholder også udgifter til projektledelse, projektering, byggestyring mm.

Grøndals Å	Anlæg	15 mio. kr.
	Årlig drift	150.000 kr. *
Lygte Å	Anlæg	17 mio. kr. **
	Årlig drift	150.000 kr.

* Dette beløb skal ses i lyset af, at der kan spares et stort årligt (mio.)-beløb på ferskvandsdriften ved projektets gennemførelse.

** Foruden åbning af åen dækker beløbet over etablering af en sø (8 mio. kr.) og et vådområde (2 mio. kr.). Begge dele kan vælges fra.